

Međutim, Adam se već ranije pojavio u ovoj pokrajini — 1705. godine pri uređenju Newby Halla koji je, usprkos kombinaciji tradicionalnog građevnog materijala cigle i kamena, prožet klasicističkim osjećajem. Sav inventar, stropne dekoracije Angelice Kauffman, koja je česti Adamov suradnik, namještaj Chippendalea, označen kao njegov »French manner«, mali muzej antiknih skulptura — stilski su skladno ujednačeni Adamovom zamisli. Posebni kuriozum je soba s tapiserijama i presvlakama na namještaju koje su prema Boucherovim kartonima izvedene u manufakturi Gobelinsa. Prekrasan park s pergolama, pun cvijeća čarobnih boja i nijansa, aleje s antiknim skulpturama, okružuju ovu elegantnu ladanjsku kuću.

Seldmer House bila je »manor« još u tudorovsko doba, ali je ranija građevina od cigle bila sredinom 18. stoljeća obložena fasetama sivog kamena. Jedinstveni pravokutni blok s dva polukružna ugaona paviljona okružen je terasom koja povezuje zgradu s vrtom i parkom. Adam je elegantnom jednostavnošću dekorirao unutrašnjost u »grčko-rimskom« stilu štukaturama na zidovima pastelnih boja. Sobe s namještajem Chippendalea, Sheratona i Hepplewhitea prepune su obiteljskih portreta Gainsborougha, Romneya, Lawrenca i Reynoldsa.

Međutim, najkompletniji Adamov kompleks u ovoj pokrajini — Harwood — datira iz druge polovine 18. stoljeća. Nastao je od 1759. do 1772. godine. Klasični portik, terase, balustrade, fontana daju mu izgled talijanskog palazza. Impresionira jedinstvo zamisli unutarnje opreme, gdje se Adamov nacrt čita u svakom najmanjem detalju — dekoracija stropa u osnovnom crtežu reflektira se u dezenu Savona saga, ukrasna bordura dovratnika ponavlja se kao intarzija na postamentima i namještaju itd. Inventar ovoga dvorca neobično je dragocjen: predmeti od Limogès emajla, najraniji produkti porcelana iz manufakture u Sèvresu, seladonske vaze u okovima glasovitih pariških zlatara 18. stoljeća a pogotovo se ističe kvalitetom kolekcija slika: El Greco, Ribera, Bellini, Lotto, Tizian, Tintoretto, Codomo, Cima da Conegliano itd.

Još jedno glasovito ime vezano je uz Harwood — ime snažne i utjecajne ličnosti Capability Browna, majstora pitoresknog stila u planiranju pejzaža (landscaping) koji je izazvao revoluciju u engleskoj hortikulturi napuštanjem formalnog parka za volju slikovito planirane prirode.

Vanrednom organizacijom i ljubaznom susretljivošću organizatori tečaja omogućili su polaznicima da steknu nezaboravno i dragocjno iskustvo.

Vera Kružić-Uchytli

izložbe u muzeju grada zagreba

nov postav prve dvorane muzeja grada zagreba

Potkraj prosinca 1968. otvorena je za javnost preuređena prva dvorana Muzeja grada Zagreba koja prikazuje najstarije nalaze s teritorija današnjeg Zagreba, od mlađeg kamenog doba do dolaska avarskih i slavenskih osvajačkih vojska. Vrlo pregledna karta nalaza, popraćena tekstom na nekoliko stranih jezika, uvodi posjetioce u razmatranje pojedinih primjeraka oruđa, oružja, nakita, novaca, kiparskih radova i drugih predmeta što svjedoče o životu ovog kraja u dalekoj prošlosti. Scenarij tog postava izvela je Vanda Ladović uz konzultacije sa stručnjacima iz Arheološkog muzeja.

Josip Ladović projektirao je vrlo prikladne vitrine s pomičnim policama, osvijetljene neonskim cijevima. Ugodna četvorina zelenog bilja na jednom ugaonom prijelazu gotovo u sredini dvorane oživljava cjelinu te izložbe.

Direktor Muzeja dr Franjo Buntak najavio je prigodom otvorenja te dvorane da je time započeto preuređenje cjelokupnog postava koje će postepeno zahvaćati daljnje dvorane, kako bi veoma vrijedni izložci dobili suvremenu muzejsku opremu. Vrlo dobro rješenje prve dvorane steklo je zasluženo priznanje naših vodećih muzeologa, pa možemo samo poželjeti upravi Muzeja da u budućnosti raspolaže dovoljnim sredstvima kako bi mogla ostvariti svoje zamisli.

Ivan Bach

satovi zagrebačkih urara 18. i 19. stoljeća studen 1968. — siječanj 1969.

U velikoj dvorani za povremene izložbe priredio je Muzej grada Zagreba vrlo zanimljivu izložbu satova s oznakama zagrebačkih urara te je popratio tiskanom katalogom koji je obradila Nada Premerl. Pored primjeraka, koji su vlasništvo Muzeja grada Zagreba, pribavljeni su za ovu izložbu također satovi iz Muzeja za umjetnost i obrt (6 komada) i Povijesnog muzeja Hrvatske u Zagrebu (2 komada) te po jedan komad iz split-

skog i varaždinskog gradskog muzeja, a dva je sata pozajmio samostan karmeličana u Remetama, dok su osam izložaka ustupili drugi privatni vlasnici iz Zagreba.

Zahvaljujući izvršnoj organizaciji Muzeja grada Zagreba i susretljivosti spomenutih pozajmljivača dobili smo tako obilan pregled mnogovrsnih satova s oznakama zagrebačkih urara, kakav još nismo imali prilike vidjeti. Izložbe satova priredene 1954. u Zagrebu i 1964. u Beogradu bile su posvećene širem općem prikazu razvoja urarstva, pa su sadržavale znatno manji broj zagrebačkih primjeraka.

Muzej grada Zagreba apelirao je u »Večernjem listu« (8. XII 1968.) na vlasnike starih zagrebačkih satova da ih posude za ovu izložbu. Mnogi su se Zagrepčani odazvali, pa je tako uspjelo pripremiti za izložbu trideset i jedan komad. Neke je satove osposobio za hod i za svirku urar Ivan Gerersdorfer koji je ujedno dao i stručne podatke o posebnostima mehanizama. Postavio je izložbu vrlo ukusno Josip Ladović. Pored satova izložena su i fotografska povećanja izvornih novinskih oglasa starih zagrebačkih urara te povećani snimci detalja nekih malenih džepnih satova i sl.

Velik uspjeh ove izložbe odrazio se ne samo u tom bogatom pregledu nego i u pobudama koje je dao stručnjacima i svoj ostaloj publici da pridonesu daljnjem studiju povijesti zagrebačkih satova. Neki pojedinci obavijestili su Muzej i nakon otvorenja izložbe da posjeduju primjerke dotada neevidentiranih zagrebačkih satova. Vjerujem da će lijep i vrlo instruktivan katalog izložbe te članak u 4. svesku zbornika »Iz starog i novog Zagreba«, što upravo izlazi iz tiska, potaknuti još mnoge pojedince da upozore Muzej grada Zagreba na one primjerke zagrebačkih satova što su sačuvani u privatnom posjedu, ali su stručnjacima za sada nepoznati. Poželjeli bismo Nadi Premerl da u slijedećim svescima zbornika »Iz starog i novog Zagreba« objavi te novevidentirane i naknadno prijavljene zagrebačke satove. Tako će s vremenom biti moguće uz pomoć arhivske građe, koja je tek djelomice proučena, izvršiti dopunska istraživanja te zaokruženo monografski prikazati tu vrlo zanimljivu temu što već dosadašnjim rezultatima upućuje na vrijednost buduće cjelovite radnje.

Upravo ovakve izložbe, kao što je ova priredba Muzeja grada Zagreba, možemo ubrojiti među najplodotvornije povremene djelatnosti muzeja uopće.

Ivan Bach

razmišljanja uz izložbu indijskoga kazališta

muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu veljača—ožujak 1969.

U toku mjeseca veljače, posredovanjem Savezne komisije za kulturne veze s inostranstvom, Muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu omogućio nam je susret s izložbom koja je, prvenstveno kao informacija, značila prilog našem ionako neznatnom poznavanju složene kulture indijskog potkontinenta.

Pod pokroviteljstvom ministarstva prosvjete vlade Indije izložbu je zasnovao i ostvario g. E. ELKAZI, a izveli su je Nacionalna škola drame i Azijski kazališni institut u New Delhiju.

Izložbu je pratio katalog, u stvari mala monografija o tom vidu indijske kulture.

»Kao i u većini drugih civilizacija i indijska drama razvila se iz ritualne mimike, pjesme i plesa. Tragovi dramatskog izvođenja nađeni su u ranoj vedskoj literaturi oko 10. stoljeća pr. n. e., a već oko 2. st. pr. n. e. Indija ima široko razvijen kazališni sistem i autora teoretskog djela koje govori o tri kazališne umjetnosti: drami, muzici i plesu. Riječ je o traktatu *Natya Shastra* što ga je, po zadatku boga *Brahme*, napisao mudrac *Bharata Muni*. Brojne, po sadržaju raznolike indijske drame napisane na sanskrtu ili srednjovjekovnim prakrtima imaju još uvijek živu tradiciju na indijskoj sceni. Izvodile su ih profesionalne trupe po dvorovima, kućama bogataša i pred hramovima, u festivalskim danima i u pravilu bez kulisa.¹« Zbog lakšeg razumijevanja kazat ćemo samo najosnovnije o indijskim jezicima i pismu. Indoevropskoj jezičnoj skupini pripadaju najstariji i kulturno najznačajniji jezici Indije. Jezik prastarih religijskofilozofskih tekstova *Veda* najstariji je poznati indoevropski jezik. Taj staroindijski vedički jezik oblikuje se polovinom I milenija kao *sanskrt*, klasični jezik Indije. Održao se kroz dva i po milenija, sve do danas, kao jezik literature i znanosti, predstavljajući kulturni rječnički fond gotovo svih današnjih indijskih jezika. Uporedo s bogatim razvitkom učenog sanskrta javljaju se u starom i srednjem vijeku brojne varijante pučkog i na govornoj osnovi stvorenog prakrt jezika. Kazat ćemo da je *devanagari*² klasično pismo sanskrta kojim se i danas služi velik broj indijskih jezika. Na njemu je štampana sva stara indijska literatura.